

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

ap

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	15. 12. 2022
L.dz.	zał. ....
Podpis	.....

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 15.12.2022 r.

PSZ.II.431.49.2022

Pan Wiesław Daszkowski
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Złota 6
27-200 Starachowice

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona została w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach w dniach **24, 25 i 28 listopada 2022 r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 r., poz. 447 z póź. zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach w składzie:

1. **Pani Katarzyna Arendarska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 956/2022 z dnia 22.11.2022 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów,
2. **Pani Anna Krupa-Pawłowska** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 958/2022 z dnia 22.11.2022 r.,
3. **Pani Elżbieta Paluch** – Kierownik Oddziału (legitymacja służbowa nr 05), upoważnienie nr 957/2022 z dnia 22.11.2022 r. – udział w kontroli w dniach 24-25.11.2022 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

- 1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.**
- 2. Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.**
- 3. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.**
- 4. Organizowanie wsparcia i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.**
- 5. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.**
- 6. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.**
- 7. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.**
- 8. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.**
- 9. Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.**
- 10. Prowadzenie rejestrów danych, o których mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
- 11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.**

12. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy
13. Finansowania dodatku, o którym mowa w art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
14. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem tych osób.
15. Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).
16. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art.187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Okres objęty kontrolą: 01.01.2021 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach jest jednostką organizacyjną Powiatu Starachowickiego i funkcjonuje w oparciu o Statut i Regulamin Organizacyjny. Uchwałą Nr XXV/182/2020 Rady Powiatu w Starachowicach z dnia 29.10.2020 r. przyjęto aktualny Statut, w związku ze zmianą adresu jednostki, której siedziba obecnie znajduje się przy ul. Złotej 6 w Starachowicach.

W podstawach prawnych funkcjonowania PCPR-u ujęto m.in. ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie ze Statutem, głównym przedmiotem działań PCPR jest *realizacja z ramienia Powiatu Starachowickiego zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz*

zadań z rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, należących do właściwości powiatu.

Strukturę organizacyjną i zasady funkcjonowania Centrum określa Regulamin Organizacyjny nadany Uchwałą Nr 130/2022 Zarządu Powiatu Starachowickiego z dnia 27.09.2022 r. Aktualizacja regulaminu wprowadzona w/w uchwałą związana była ze zmianą podziału zadań w PCPR.

PCPR na podstawie Zarządzenia nr 97/2011 Zarządu Powiatu Starachowickiego z dn. 04.11.2011 r. oraz zapisów § 4 Regulaminu, pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku, gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym w strukturach organizacyjnych PCPR w Starachowicach powstał Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, w którego skład zgodnie z §14 pkt 2 Regulaminu wchodzi: kierownik zespołu, pięciu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, dwóch pracowników socjalnych, psycholog i prawnik. Zespół realizuje zadania organizatora i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W myśl przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Starosta może upoważnić dyrektora Centrum do wykonywania określonych czynności z zakresu pieczy zastępczej należących do właściwości powiatu. W związku z powyższym Dyrektor PCPR w Starachowicach posiada stosowne upoważnienia Starosty Starachowickiego tj.: upoważnienie nr 2/2012 z dn. 05.01.2012 r. (zał. nr 2) oraz upoważnienie nr 74/2015 z dn. 26.06.2015 r. (zał. nr 3). Także zastępca dyrektora zgodnie z §13 pkt 21 lit n Regulaminu wydaje decyzje administracyjne m.in. z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z upoważnienia Starosty tj. upoważnianie nr 194/2022 z dn. 05.10.2022 r. (zał. nr 4).

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Uchwałą nr XXXIII/253/2021 Rady Powiatu w Starachowicach

z dnia 28.10.2021 r. przyjęto do realizacji *Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Starachowickim na lata 2021 – 2023.*

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu w latach 2018-2020 oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

W dokumencie opisano ustawowe zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należące do właściwości gmin oraz powiatu. Wyszczególniono także zadania organizatora i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Z dokonanej w Programie analizy systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu starachowickiego wynika, że najczęstszą przyczyną umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców, pólseroctwo i sieroctwo. Przyczyny te współwystępują wraz z innymi problemami, które zagrażają bezpiecznemu pobytowi dziecka w rodzinie biologicznej.

Najwięcej rodzinnych form pieczy zastępczej tworzą rodziny spokrewnione (w 2020 r. – 73 rodziny, w których umieszczono 101 dzieci), następnie rodziny niezawodowe (w 2020 r. – 31 rodzin, w których umieszczono 38 dzieci). W 2020 r. na terenie powiatu funkcjonowały 4 rodziny zawodowe, w których przebywało łącznie 13 dzieci oraz 3 rodzinne domy dziecka, w których przebywało łącznie 23 dzieci. W ramach 4 rodzin zawodowych funkcjonowało 1 pogotowie rodzinne oraz 1 rodzina specjalistyczna.

W latach 2018-2020 na terenie powiatu funkcjonowały trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego, z których dwie w 2020 r. uległy rozwiązaniu. Ponadto funkcjonuje również placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczona dla 14 wychowanków. Łączna liczba dzieci w pieczy zastępczej w powiecie starachowickim w analizowanych latach wyglądała następująco: w 2018 r. – 202 dzieci, w 2019 r. – 193 dzieci, w 2020 r. – 196 dzieci. Jak podsumowano, z ogólnej liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej: ok. 90% stanowiły dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy, natomiast 10% stanowiły dzieci umieszczone w placówkach.

Celem głównym Programu jest: *Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki i wychowania przez rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej w powiecie starachowickim, tak aby zapewnić opiekę, wychowanie i wsparcie zgodnie z potrzebami.*

Cele szczegółowe dotyczą:

- Rozwoju infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej.*
- *Rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie starachowickim.*
- *Wsparcia istniejących rodzin zastępczych w powiecie starachowickim.*

- Pomocy w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej

Do każdego z w/w celów szczegółowych zaproponowano określone działania służące ich osiągnięciu, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki/mierniki służące ocenie realizacji założeń. Opracowano także szczegółowy harmonogram realizacji planowanych zadań wraz ze wskazaniem terminu (lata 2021 -2023), podmiotów realizujących (głównie PCPR, Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, podmioty pieczy zastępczej, poradnie specjalistyczne, pracownicy socjalni) i współpracujących przy realizacji konkretnych założeń programu (m.in. ośrodki pomocy społecznej, starostwo, ośrodki szkoleniowe, poradnie, ośrodki zdrowia).

W Programie wskazano limit rodzin zastępczych zawodowych tj. w 2021 i 2023 roku nie zaplanowano powstania rodzin zawodowych, natomiast w 2022 r. zaplanowano utworzenie 2 rodzin zastępczych zawodowych.

Źródłem finansowania Programu są środki finansowe z budżetu państwa, samorządów gminnych i powiatowych oraz z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Zgodnie z założeniami, monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w realizację, przez koordynatora programu, czyli Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach, w celu oceny czy program osiąga założone cele. Natomiast przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników. Jak wskazano, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie będzie co roku przedkładał sprawozdanie z realizacji niniejszego Programu Radzie Powiatu Starachowickiego, które będzie zawarte w sprawozdaniu z działalności PCPR jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W trakcie kontroli przeanalizowano w/w sprawozdanie za 2021 rok (zał. nr 5). W dokumencie odniesiono się do wskaźników/mierników służących ocenie realizacji poszczególnych celów szczegółowych związanych z zdaniem organizatora, które ujęto w Programie. Zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniu, PCPR w okresie sprawozdawczym realizował część działań w ograniczonym zakresie z uwagi na stan epidemiczny. Sprawozdania z działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych stanowią odrębny dokument.

Zgodnie z informacjami sporządzonymi przez dyrektora Centrum (zał. nr 6 pkt 1) jako potrzeby w zakresie pieczy zastępczej wskazano: konieczność odbudowania i wzmocnienia zawodowej pieczy zastępczej poprzez tworzenie nowych rodzinnych domów dziecka i rodzin zawodowych, szczególnie pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, szkolenie kandydatów

do pieczy zastępczej oraz utworzenie świetlicy środowiskowej zapewniającej specjalistyczne wsparcie dla środowiska pieczy zastępczej w powiecie. Potrzeby w zakresie pieczy zastępczej powinny być uwzględnione w ewaluacji programu w kolejnych latach, bowiem zgodnie z art. 182 ust. 5 i 6 powiatowe programy systemu pieczy zastępczej uchwalane są na podstawie zestawienia potrzeb, które kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie przedstawia zarządowi powiatu.

Zadanie dotyczące opracowania i realizacji 3 - letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej realizowane jest prawidłowo.

2. Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach na dzień kontroli w ramach Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniało na umowę o pracę w wymiarze pełnego etatu: 1 osobę na stanowisku pełniącą obowiązki kierownika zespołu, 4 osoby na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz 2 osoby na stanowisku pracownika socjalnego. W okresie objętym kontrolą zatrudniano także dodatkowego koordynatora (zatrudnienie do dnia 31.08.2022 r.). Centrum w ramach umowy zlecenia współpracuje z prawnikiem i psychologiem.

W trakcie kontroli przeanalizowano akta osobowe koordynatorów stwierdzając, że posiadają odpowiednie wykształcenie do zajmowanych stanowisk. W aktach znajdowały się także dokumenty potwierdzające spełnianie pozostałych wymagań, o których mowa w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy.

Zadania do realizacji na poszczególnych stanowiskach określają zakresy czynności (zał. nr 7, nr 8 i nr 9). Stwierdzono, że zakresy koordynatorów zawierają wybrane zadania określne w ustawie dla organizatora i koordynatora. W zakresach koordynatorów nie ujęto do realizacji zadań wskazanych w art. 77 ust. 3 pkt 3,4,7 ustawy. Ponadto zapis w części D pkt 4 zakresów nie jest precyzyjny, ponieważ powinien obligować przy opracowywaniu planu pomocy dziecku do współpracy z innym podmiotem organizującym pracę z rodziną, w przypadku gdy rodzina biologiczna nie ma przydzielonego asystenta rodziny. Wobec powyższego zakresy czynności koordynatorów należy doprecyzować i uzupełnić o brakujące zadania zgodnie z cyt. przepisem prawa.

Kontrola wykazała, że praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego oraz koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co jest zgodne z art. 79 w/w ustawy.

W okresie objętym kontrolą trzech koordynatorów oraz p.o. kierownika zespołu, uczestniczyli w jednym szkoleniu w formule online pn.: „Procedura odbierania dzieci małych z rodzin zgodnie z decyzjami sądu”.

Jak wskazał dyrektor PCPR (zał. nr 6 pkt 2) okres pandemii ograniczał możliwości korzystania ze szkoleń przez koordynatorów. Nie organizowano także dodatkowego wsparcia np. w postaci superwizji lub poradnictwa zawodowego, w celu zachowania i wzmocnienia kompetencji pracowników.

Mając na uwadze obecną sytuację epidemiczną oraz wpływ pandemii na organizację pracy, wskazane jest podjęcie działań, zapewniających kadrze zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej możliwości uczestniczenia w dodatkowych szkoleniach i formach poradnictwa zawodowego, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji należy do zadań organizatora, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14a ustawy. Doskonalenie zawodowe oraz superwizje dla kadry pieczy zastępczej zostały także uwzględnione jako zadanie do realizacji w powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej.

Zadanie dotyczące kwalifikacji kadry organizatora pieczy zastępczej realizowane jest prawidłowo. Zgodnie z ustawowymi zadaniami, należy zapewnić koordynatorom dostęp do poradnictwa zawodowego i szkoleń podnoszących ich kwalifikacje.

3. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Na dzień kontroli na terenie powiatu starachowickiego funkcjonowało 111 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 173 dzieci, w tym:

- 78 rodzin zastępczych spokrewnionych (104 dzieci),
- 26 rodzin zastępczych niezawodowych (34 dzieci),
- 1 rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna (3 dzieci),
- 1 rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego (7 dzieci),
- 2 rodziny zastępcze zawodowe (4 dzieci),
- 3 rodzinne domy dziecka (21 dzieci).

Ponadto pieczę zastępczą na terenie powiatu zapewniają również funkcjonujące dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze, w tym jedna socjalizacyjna, w której na dzień kontroli przebywało 13 wychowanków oraz typu rodzinnego, w której umieszczonych było 6 dzieci.

Umieszczanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowanej na terenie powiatu starachowickiego odbywa się na podstawie postanowienia sądu, a w przypadku rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka również na podstawie umowy zawartej z powiatem starachowickim, reprezentowanym przez dyrektora PCPR w Starachowicach (zał. nr 10).

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 18 dzieci przebywających m.in.: w 1 rodzinie specjalistycznej, 1 rodzinie o charakterze pogotowia rodzinnego, 1 rodzinie zawodowej, 3 rodzinach niezawodowych, 2 rodzinach spokrewnionych i 3 rodzinnych domach dziecka. Z analizy dokumentacji wynika, że wszystkie dzieci zostały umieszczone w rodzinach zastępczych na podstawie orzeczenia sądu, co jest zgodne z art. 35 ustawy.

Dokumentacja dzieci/rodzin zawiera: postanowienia sądu dotyczące umieszczenia dziecka w pieczy, skrócone odpisy aktu urodzenia, zaświadczenia o zameldowaniu, plany pomocy dziecku, okresowe oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, oceny rodzin zastępczych, notatki służbowe, pisma kierowane do sądu lub właściwego ośrodka pomocy społecznej, opinie ze szkoły, przedszkola i inne.

W trakcie kontroli w dokumentacji rodzin zastępczych stwierdzono brak aktualnych zaświadczeń lekarskich, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z powyższym dyrektor PCPR w Starachowicach złożył stosowne wyjaśnienie, z którego wynika, że zaświadczenia o stanie zdrowia osób pełniących funkcje rodziny zastępczej lub prowadzącego rdd w kontrolowanym okresie nie były składane przez rodziny zastępcze z powodu problemów związanych z dostępem do służby zdrowia w związku z pandemią COVID-19 (zał. nr 11).

Ponadto zgodnie z w/w przepisem osoby, o których mowa w w/w akcie prawnym zobowiązane są do przedstawienia co 2 lata również opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa. W trakcie kontroli przedstawione zostały stosowne opinie psychologiczne (zał. nr 12 i nr 13). Uwagi kontrolujących dotyczą braku pieczętki psychologa na dokumencie, co uniemożliwia zweryfikowanie czy dokument został wydany przez odpowiedniego specjalistę.

Art. 77 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że rodziny zastępcze obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy

zastępczej. Jak ustalono, rodziny obejmowane są opieką koordynatora po złożeniu w PCPR w Starachowicach stosownego wniosku (zał. 14). Z informacji zawartych w załączniku nr 1 cz. III pkt 6 wynika, że opieką koordynatora na dzień kontroli objęto 58 rodzin zastępczych. Na dzień kontroli z rodzinami pracują cztery osoby zatrudnione na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Dwóch koordynatorów ma pod opieką po 15 rodzin zastępczych i dwóch po 14 rodzin. Z pozostałymi rodzinami zastępczymi, nieobjętymi opieką koordynatora współpracuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust. 1a w/w ustawy. Współpraca z rodzinami dokumentowana jest w formie *Notatek służbowych* (zał. nr 15 i nr 16) sporządzanych na okoliczność wizyty w środowisku rodziny zastępczej/rdd lub kontaktu telefonicznego. Kontakty bezpośrednie i telefoniczne z rodzinami odbywają się w zależności od potrzeb rodziny i dotyczą m.in.: spraw bieżących rodziny, sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dzieci przebywających w pieczy, trudności wychowawczych.

Jednym z zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy jest przygotowanie we współpracy z rodziną zastępczą oraz asystentem rodziny, a w przypadku jego braku z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku. Dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych opracowano *Plan pomocy dziecku* (zał. nr 17), który zawiera: imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia, PESEL, dane rodziny zastępczej oraz termin realizacji. Ponadto w planach określony został cel główny np.: prawidłowe funkcjonowanie dziecka w dotychczasowej pieczy zastępczej lub usamodzielnienie, który realizowany będzie w oparciu o cele szczegółowe. Cele szczegółowe określone zostały w zakresie: stanu zdrowia dziecka, sytuacji rodzinnej, edukacji, sytuacji socjalnej i dochodowej, uzdolnień i zainteresowań, sytuacji prawnej, przygotowania do usamodzielnienia. Plany opracowywane są przez koordynatora, rodzinę zastępczą, wychowanka, jeśli pozwala na to jego stan zdrowia oraz stopień dojrzałości, a także w oparciu o informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej dot. współpracy rodziny biologicznej z asystentem rodziny lub podmiotem organizującym pracę z rodziną. Dokument zawiera również informację o modyfikacji i ocenie realizacji planu.

Należy nadmienić, że aktualnie obowiązujące *plany pomocy dziecku* zostały zmodyfikowane i dostosowane do bieżącej sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, po zaleceniach wydanych przez NIK w 2020 r. Poprzednie plany pomocy opracowane były w 2019 r.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy PCPR w Starachowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje z sądem w zakresie spraw zwianych z sytuacją dzieci

umieszczonych w pieczy oraz informuje właściwy sąd o sytuacji dziecka po dokonaniu oceny (zał. nr 18).

Podsumowując stwierdzić należy, że PCPR w Starachowicach w sposób właściwy zapewnia dzieciom z terenu powiatu pieczę zastępczą, względem których właściwie realizuje zdania wskazane w ustawie o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

a) Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Zgodnie z art. 180 pkt 13 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w pieczy zastępczej. Z informacji zawartej w zał. nr 1 cz. III wynika, że powiat starachowicki w kontrolowanym okresie finansował świadczenia w przypadku 171 dzieci w tym:

- 148 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zorganizowanej na terenie powiatu starachowickiego (w tym 97 dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych, 23 dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych, 3 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej, 1 dziecko w specjalistycznej rodzinie zastępczej, 5 w rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, 12 dzieci w rodzinnych domach dziecka oraz 7 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych);
- 23 dzieci z powiatu starachowickiego przebywających w pieczy zastępczej zorganizowanej na terenie innych powiatów (w tym: 5 dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych, 8 dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych, 9 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz 1 w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej).

Szczegółowe informacje dotyczące średnich miesięcznych kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej ponoszonych przez powiat starachowicki zawierają tabele znajdujące się w w/w załączniku.

Wszystkie rodziny otrzymują należne świadczenia wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w związku z umieszczeniem dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej oraz świadczenie wychowawcze 500+.

Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zorganizowanej na terenie innych powiatów odbywa się na podstawie stosownych

porozumień. W kontrolowanym okresie zawarto porozumienia m.in. z powiatem kazimierskim, sandomierskim, ostrowieckim, radomskim, miastem Kielce i Dąbrową Tarnowską (zał. nr 19).

W kontrolowanym okresie powiat nie finansował pobytu w pieczy zastępczej małoletniego cudzoziemca.

b) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, PCPR w Starachowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, dokonuje okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Art. 131 ust. 1 w/w ustawy określa, że ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

W kontrolowanym okresie tj. od 01.01.2021 r. do 31.10.2022 r. okresowe oceny dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej nie były dokonywane z uwagi na panujący w kraju okres pandemii COVID-19. Zawieszenie dokonywania w/w ocen było zgodne z art. 15 zzzzzk ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (...) (Dz.U. z 2020 r. poz. 374 z późn. zm.) oraz wprowadzonym na tej podstawie Zarządzeniem Nr 30/2020 Starosty Starachowickiego z dnia 30.04.2020 r. (zał. nr 20).

Jak wynika z dokumentacji dzieci umieszczonych w pieczy oraz z informacji uzyskanych w trakcie kontroli, organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Starachowicach wznowił dokonywanie okresowej oceny dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej od dnia 02.11.2022 r., i do dnia kontroli tj. 24.11.2022 r. powołał 3 posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dzieci w pieczy, na których dokonał oceny 39 wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Z analizy dokumentacji wynika, że w zespołach uczestniczą: dyrektor i pracownicy PCPR-u tj. p.o. kierownika zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, rodzice zastępczy, przedstawiciele szkół lub przedszkoli, pracownicy właściwych ośrodków pomocy społecznej. Informacje o sytuacji dzieci ustalane są także w oparciu o informacje pozyskane z ośrodków pomocy społecznej oraz opinie otrzymane z placówek oświatowych do których uczęszczają dzieci. W oparciu o ustalenia zespołu sporządzana jest *Ocena aktualnej sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy*

zastępczej (zał. nr 21 i nr 22), która zawiera: dane dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, dane osób pełniących funkcję rodziny zastępczej/rdd, aktualną sytuację rodzinną dziecka, analizę stosowanych metod, modyfikację planu pomocy dziecku, monitorowanie procedur adopcyjnych, ocenę stanu zdrowia i jego aktualnych potrzeb, ocenę postępów w nauce, ocenę zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena zawiera listę obecności członków zespołu.

Zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu.

c) Dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

W myśl art. 132 oraz art. 134 w/w ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

W kontrolowanym okresie tj. od 01.01.2021 r. do 31.10.2022 r. ORPZ w Starachowicach nie dokonywał oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy, z uwagi na panujący w kraju okres pandemii COVID-19. Zawieszenie dokonywania w/w ocen było zgodne z art. 15 zzzzzk ustawy z dnia 2 marca 2020 r. szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (...) (Dz.U. z 2020 r. poz. 374 z późn. zm.) oraz wprowadzonym na tej podstawie Zarządzeniem Nr 30/2020 Starosty Starachowickiego z dnia 30.04.2020 r., o którym mowa powyżej.

Z dokumentacji rodzin oraz z informacji zawartych w załączniku nr 1 cz. III wynika, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Starachowicach wznowił przeprowadzanie oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka od dnia 02.11.2022 r., i do dnia kontroli tj. 24.11.2022 r. dokonał łącznie 18 ocen rodzin zastępczych i prowadzących rdd, w tym: 2 oceny prowadzących rodzinne domy dziecka, 4 oceny rodzin zawodowych, 8 ocen rodzin niezawodowych i 4 oceny rodzin spokrewnionych. Wszystkie oceny były pozytywne (zał. nr 23), w ocenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej rodziny w sposób prawidłowy wywiązywały się z powierzonych im funkcji, a w przypadku wątpliwości

co do jakości wykonywanej pracy rodzinom zapewniana jest pomoc specjalistyczna mająca na celu poprawę funkcjonowania rodzin w danym obszarze i wyeliminowanie trudności.

W trakcie analizy dokumentacji stwierdzono, że w przypadku jednej rodziny zastępczej zawodowej *Roczna ocena* zawiera trzy częściowe oceny negatywne dotyczące następujących obszarów: *traktowania dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnienia ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka*, (zał. nr 24). W stosunku do dwóch pierwszych ocen uwagi dotyczą funkcjonowania rodziny, w tym sytuacji konfliktowej pomiędzy wychowanką a rodzicem zastępczym, wobec którego toczy się postępowanie wyjaśniające w prokuraturze w Starachowicach o możliwości popełnienia przestępstwa dotyczącego stosowania przemocy fizycznej wobec wychowanki. Z analizy dokumentacji rodziny wynika, że PCPR w Starachowicach o sytuacji rodziny oraz dziecka poinformował sąd (zał. nr 25). Na dzień kontroli rodzina zastępcza przebywała pod opieką psychologa (zał. nr 26), a także uczestniczyła w „Warsztatach wspierających kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców zastępczych” w ramach realizacji projektu pn. „Usługi społeczne dla rodziny”. Natomiast wychowanka od momentu zaistnienia sytuacji przebywała u ciotki, gdzie również miała zapewnioną pomoc specjalistyczną. W trakcie pobytu u ciotki osiągnęła pełnoletność, w związku z tym postanowiła się usamodzielnic i nie wracać do rodziny zastępczej.

W aspekcie dotyczącym *realizacji obowiązku reprezentowania dziecka w celu pozyskiwania świadczeń i uprawnień do świadczeń, w szczególności dochodzenia świadczeń alimentacyjnych* powołano się na art. 121 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, który mówi że *przez przysposobienie powstaje między przysposabiającym a przysposobionym taki stosunek, jak między rodzicem a dziećmi*. W przypadku rodzin zastępczych artykuł ten nie ma odniesienia, ponieważ dotyczy adopcji. Ponadto zadanie dotyczące dochodzenia świadczeń alimentacyjnych zgodnie z art. 38 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej leży w gestii kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu obowiązane do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka upłynął rok. W związku z powyższym ten obszar oceny rodziny zastępczej nie powinien być brany pod uwagę.

Zgodnie z art. 134 ust. 2a do w/w ocen rodzina zastępcza może złożyć w terminie 14 dni od dnia otrzymania oceny, zastrzeżenia do starosty. Stwierdzono, że nie wszystkie oceny zawierają stosowne pouczenia (zał. nr 27) oraz podpisy rodzin zastępczych potwierdzające zapoznanie się z oceną (np. : oceny zał. nr 23 i 24).

d) Sporządzanie opinii, o których mowa w art. 139 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z informacji zawartych w załączniku nr 1 cz. III oraz analizy dokumentacji w powyższym zakresie wynika, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej sporządzał niezbędne opinie i przekazywał je do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego wraz ze zgłoszeniem informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną (zał. nr 28). W okresie od 1.01.2021 r. do 24.11.2022 r. ORPZ wydał następujące opinie dot. dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej :

- opinia o zasadności przysposobienia dziecka – 18 (w tym 10 zasadnych, 8 bez zasadności),
- opinia o kontaktach dziecka z rodziną biologiczną i wpływie tych kontaktów na dziecko - 10,
- opinia o zasadności przysposobienia związanego ze zmianą miejsca zamieszkania dziecka na miejsce zamieszkania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej mającej na celu stwierdzenie, że przysposobienie to leży w jego najlepszym interesie – 10,
- opinia o zasadności wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej – 10,
- opinia o możliwości nieumieszczenia wspólnie rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej z powodu nieznaledzenia kandydat do przysposobienia rodzeństwa – 10.

Natomiast w przypadku dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu starachowickiego, w okresie objętym kontrolą nie były sporządzane opinie, o których mowa w art. 139a cyt. ustawy, ponieważ żaden ze zgłoszonych wychowanków nie jest objęty procedurą adopcyjną z uwagi na brak zgody dziecka na adopcję oraz zachowanie kontaktów z rodziną.

e) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W kontrolowanym okresie PCPR w Starachowicach przesłał do ośrodka adopcyjnego informację dotyczącą zgłoszenia 18 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej z uregulowaną sytuacją prawną, w tym 10 dzieci z pozytywną opinią organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Starachowicach o wszczęciu procedury przysposobienia dziecka i 8 wychowanków o braku zasadności wszczynania postępowania adopcyjnego z uwagi na bliskie więzi z opiekunami. W dokumentacji znajdowały się informacje potwierdzające realizację powyższego zadania tj. karta dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej zgłaszanego do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego wraz z kompletem dokumentów (zał. nr 29).

Natomiast na dzień kontroli placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu starachowickiego zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego było 6 wychowanków z uregulowaną sytuacją prawną, których zgłoszeń dokonano przed 01.01.2021 r.

Reasumując, powiat starachowicki zapewnia pieczę zastępczą dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych poprzez tworzenie rodzin zastępczych oraz prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych. W okresie objętym kontrolą powiat starachowicki ponosił świadczenia pieniężne na dzieci umieszczone w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, zarówno na terenie powiatu, jak i poza nim. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłaszane są do ośrodka adopcyjnego oraz sporządzane są stosowne opinie. W okresie kontrolnym nie była dokonywana ocena dzieci jak również rodzin zastępczych i prowadzących rdd z uwagi na panującą pandemię COVID-19. Dokumentacja rodzin i dzieci prowadzona jest prawidłowo z uchybieniami.

Uchybienia w powyższym zakresie dotyczą braku aktualnych zaświadczeń lekarskich, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto nie wszystkie oceny zawierały pouczenie, o którym mowa art. 134 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także podpisy rodzin zastępczych świadczące o zapoznaniu się z oceną.

4. Organizowanie wsparcia i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo- wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.

W okresie od stycznia 2021 roku do dnia kontroli w trakcie procesu usamodzielnienia było 51 wychowanków, z czego 16 z instytucjonalnej pieczy zastępczej i 35 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą z trzech wychowanków zakończyło proces usamodzielnienia. W przypadku wszystkich wychowanków opracowane zostały indywidualny programy usamodzielnienia oraz wyznaczono opiekuna usamodzielnienia. W 37 przypadkach dokonano modyfikacji indywidualnego programu usamodzielnienia (13 przypadków w instytucjonalnej pieczy zastępczej i 24 w rodzinnej pieczy zastępczej), które dotyczyły głównie zmiany szkoły, zmiany opiekuna usamodzielnienia, zmiany terminu opuszczenia placówki lub rodziny zastępczej, zmiany miejsca osiedlenia. Na opiekuna usamodzielnienia wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej wskazywali zazwyczaj osoby z rodziny (dziadek, babcia, siostra, brat, ciotka,

rodzic zastępczy) natomiast w instytucjonalnej pieczy zastępczej wychowankowie wskazywali najczęściej wychowawcę lub dyrektora z POW, siostrę, wujka lub matkę.

Pełnoletnim wychowankom przyznano następującą pomoc z tytułu usamodzielnienia:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 3 wychowanków w wysokości 526,00 zł, dla 10 wychowanków w wysokości 566,00 zł oraz dla 33 wychowanków w wysokości 595,00 zł miesięcznie,

- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla 7 wychowanków z czego 4 z rodzinnej pieczy zastępczej w kwotach: 1 695,00 zł – (3 wychowanków), 3 563,00 zł – (1 wychowanek) oraz 3 wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej w kwotach: 1 782,00 zł – (2 wychowanków), 1 695,00 zł – (1 wychowanek),

- pomoc pieniężną na usamodzielnienie dla 10 wychowanków z czego 6 z rodzinnej pieczy zastępczej w kwotach: 3 730,00 zł - (4 wychowanków), 3 921,00 zł - (1 wychowanek), 7 839,00 zł - (1 wychowanek) oraz 4 wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej w kwotach: 7 458,00 zł - (3 wychowanków), 7 839,00 zł – (1 wychowanek).

W trakcie czynności kontrolnych przeanalizowano wybrane teczki pełnoletnich wychowanków. W teczkach znajdowały się następujące dokumenty:

- wskazanie na piśmie opiekuna usamodzielnienia (zał. nr 30),
- indywidualne programy usamodzielnienia (zał. nr 31),
- modyfikacje indywidualnych programów usamodzielnienia (zał. nr 32),
- zaświadczenia ze szkół potwierdzające kontynuację nauki;
- wnioski o wypłatę pomocy z tytułu kontynuacji nauki, usamodzielnienia czy zagospodarowania w formie rzeczowej (zał. nr 33),
- zawiadomienia o wszczęciu postępowania (zał. nr 34),
- kopie faktur za dokonane zakupy w ramach udzielonej pomocy finansowej na zagospodarowanie (zał. nr 35),
- decyzje przyznające pomoc pieniężną (zał. nr 36).
- korespondencja z wychowankiem.

W przypadku trzech wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku PCPR w Starachowicach dokonał końcowej oceny procesu usamodzielnienia.

W kontrolowanym okresie wystąpił jeden przypadek odmowy przyznania pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie (zał. nr 37). W przypadku wychowanki pomoc pieniężna na usamodzielnienie i zagospodarowanie nie przysługiwała, ponieważ porzuciła ona naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe tym samym nie realizuje

zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia. Postępowanie to jest zgodne z art. 152 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Świadczenia przyznawane są po złożeniu przez pełnoletnich wychowanków stosownego wniosku, na podstawie decyzji administracyjnej. Z analizy dokumentacji wynika, że dokumenty związane z przeprowadzeniem postępowania administracyjnego prowadzone są w sposób prawidłowy.

Wychowankowie oraz opiekunowie procesu usamodzielnienia na bieżąco informowani są przez Centrum o prawach i uprawnieniach dotyczących usamodzielnienia, konieczności uzupełnienia dokumentów. Decyzje dotyczące przyznania pomocy finansowej w związku z usamodzielnieniem wydawane są zgodnie z przepisami KPA.

Zadanie realizowane prawidłowo. Proces usamodzielnienia prowadzony jest zgodnie z zapisami ustawy. Wychowankowie objęci procesem usamodzielnienia otrzymują pomoc i wsparcie.

5. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach promuje ideę rodzicielstwa zastępczego poprzez rozpowszechnianie informacji na terenie powiatu za pomocą akcji medialnych w lokalnej prasie, radiu i telewizji, ogłoszeniach parafialnych. Inicjuje także konferencje prasowe, spotkania integracyjne dla rodzin zastępczych i wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych (zał. nr 1 cz. V).

W związku z realizacją bieżących zadań udziela już istniejącym rodzinom zastępczym pomocy m.in. w zorganizowaniu czasowej opieki nad dziećmi w formie rodzin pomocowych, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Z uwagi na sytuację epidemiczną w kraju w latach 2021 i 2022 do czasu kontroli nie zorganizowano bezpośrednich spotkań ze środowiskiem. Zgodnie z informacją przekazaną przez dyrektora PCPR (zał. nr 6 pkt 3) na dzień 28.11.2022 r. zaplanowane zostało spotkanie dla rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Spotkanie ma na celu odnowienie relacji opiekunów i wychowanków pieczy zastępczej po okresie pandemii. Do udziału w spotkaniu zaproszono także ukraińskich uchodźców z dziećmi, którzy przebywają na terenie powiatu starachowickiego. W ramach spotkania zaplanowano ognisko, gry i zabawy oraz wręczanie paczek świątecznych dzieciom.

W okresie objętym kontrolą zadanie realizowane było w ograniczonym zakresie z uwagi na sytuację epidemiologiczną w kraju.

6. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Zgodnie z informacją zamieszczoną w zał. nr 1 cz. VI na terenie powiatu starachowickiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze, w tym:

- jedna placówka typu rodzinnego, w której na dzień 23.11.2022 r. przebywało łącznie 7 wychowanków w wieku od 5 do 16 lat,
- jedna placówka typu socjalizacyjnego, w której na dzień 23.11.2022 r. przebywało łącznie 13 wychowanków w wieku od 10 do 22 lat.

Powyższe placówki prowadzone są przez Starostę Powiatu Starachowickiego, na podstawie stosowanych zezwoleń wydanych przez Wojewodę Świętokrzyskiego. Wobec powyższego, zgodnie z art. 180 pkt 2, powiat starachowicki zapewnienia dzieciom pieczę zastępczą m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Zadanie realizowane prawidłowo w zakresie prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych. Natomiast w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym zadanie nie jest realizowane.

7. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

a) Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

W kontrolowanym okresie, zgodnie z informacjami zamieszczonymi w zał. nr 1 cz. VII, PCPR w Starachowicach zorganizował 4 szkolenia dla rodzinnej pieczy zastępczej. Jedno szkolenie odbyło się w 2021 roku i były to wyjazdowe warsztaty dla rodziców zastępczych i dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w Wiśle w ramach realizacji projektu pn.: „Usługi społeczne dla rodziny” w Wiśle. W spotkaniu uczestniczyło 8 osób z rodzin spokrewnionych i 3 z rodzin niezawodowych - łącznie 11 osób dorosłych i 25 wychowanków. Natomiast w 2022 roku odbyły się trzy szkolenia:

warsztaty wyjazdowe dla rodziców zastępczych i dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w Piwnicznej - Zdrój. W spotkaniu brało udział 11 osób z czego 7 z rodzin spokrewnionych, 3 z niezawodowych oraz 1 rodzina zawodowa;

- szkolenie dla opiekunów pieczy zastępczej „Szkoła dla rodziców” w ramach projektu „Usługi społeczne dla rodziny”. W szkoleniu wzięło udział 10 osób dorosłych w tym: 6 z rodzin spokrewnionych i 4 z niezawodowych;

- warsztaty wspierania kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców zastępczych w ramach projektu „Usługi społeczne dla rodziny”. W spotkaniu brało udział 14 osób dorosłych w tym: 6 osób z rodzin spokrewnionych, 5 z rodzin zawodowych i 3 z rodzin niezawodowych.

Tematem szkoleń było m.in.: rozpoznawanie problemów emocjonalnych, potrzeby dzieci, budowanie poczucia wartości u dzieci i młodzieży, mądre wychowywanie egzekwowanie zasad, sposoby rozwiązywania sytuacji konfliktowych oraz zasady komunikacji z dzieckiem w środowisku rodziny zastępczej. Wszyscy uczestnicy szkolenia otrzymali stosowne zaświadczenia o ukończeniu kursu (zał. nr 38).

Zadanie realizowane prawidłowo. PCPR w Starachowicach podejmuje działania mające na celu podnoszenie i wzmocnienie kompetencji funkcjonujących rodzin zastępczych

b) Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach zatrudnia dwóch trenerów uprawnionych do prowadzenia w/w szkoleń, którzy szkolą zgodnie z wymogami i standardami programu PRIDE na podstawie Decyzji MRPiPS nr 8/2018/RZ z dnia 30.07.2018 r., znak: DSR.I.8307.10.2018.AKU (zał. nr 39). Centrum prowadzi nabór i kwalifikację kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz kieruje kandydatów na szkolenie. Przed kwalifikacją na szkolenie kandydaci muszą spełnić wymagania, o których mowa w art. 42 w/w ustawy. Weryfikacja prowadzona jest w oparciu o dokumentację potwierdzającą spełnianie przez kandydatów określonych wymagań. W trakcie kontroli przeanalizowano akta kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, które zawierały m.in.:

- pisemny wniosek kandydatów o przeszkolenie na rodzinę zastępczą;

- kwestionariusz dla osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- oświadczenia o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych; o tym, że nie było wobec nich prowadzone i aktualnie nie toczy się postępowanie sądowe w celu ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej oraz, że nigdy nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej, władza nie była im ograniczona ani zawieszona; nie został na nich nałożony obowiązek alimentacyjny przez sąd; nie zostali skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- zapytanie o udzielenie informacji o osobie z Krajowego Rejestru Karnego - potwierdzające niekaralność;
- zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- opinia psychologiczna o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawiona przez psychologa zatrudnionego w Centrum, posiadającego wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia i 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym.

Po weryfikacji w/w dokumentacji przez Komisję powołaną Zarządzeniem nr 7/2022 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach z dnia 7 marca 2022r., w sprawie powołania Komisji Kwalifikacyjnej do weryfikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej (zał. nr 40), sporządzona zostaje Ocena spełniania warunków wymienionych w art. 42 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Następnie na podstawie w/w oceny dokonywana jest wstępna akceptacja i skierowanie kandydatów na szkolenie. W kontrolowanym okresie szkolenie odbyło 7 kandydatów (13 osób), którzy otrzymali stosowne świadectwa ukończenia szkolenia PRIDE wraz z opinią o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej (zał. nr 41). Dwie rodziny zrezygnowały z udziału w grupie szkoleniowej, jedna rodzina z uwagi na sytuację zdrowotną (trudny przebieg ciąży) – (zał. nr 42), a druga rodzina ze względu na osiągnięcie pełnoletności przez wychowankę przebywającą w rodzinie (zał. nr 43). Na przeszkolenie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oczekuje jeszcze 16 rodzin (28 osób).

Zgodnie z informacją zamieszczoną w zał. nr 1 cz. VII organizator rodzinnej pieczy zastępczej przed przyjęciem dziecka do rodziny przygotowuje rodzinę zastępczą udostępniając informacje o dziecku, jego środowisku rodzinnym, stanie zdrowia, rodzeństwie, bieżącym leczeniu i sytuacji szkolnej. W rodzinach spokrewnionych i niezawodowych występują przypadki kiedy rodzina ma umieszczone dziecko przed wydaniem postanowienia

sądu i posiada już wiedzę o dziecku oraz dokumentację. Natomiast w rodzinach zawodowych i rodzinnych domach dziecka dokumentacja przygotowywana jest przez koordynatora we współpracy z rodziną, kuratorem sądowym, OPS, gminą. Przy pierwszym spotkaniu rodziny zastępczej lub przy umieszczeniu kolejnego dziecka koordynator informuje rodzinę zastępczą o obowiązujących przepisach prawa, obowiązkach i dokumentacji jaka jest niezbędna celem funkcjonowania rodziny i dziecka w rodzinie. Rodzina zostaje również poinformowana o dostępnych formach wsparcia tj.: koordynator, psycholog, prawnik.

W trakcie kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą rodziny zastępcze spokrewnione nie zostały przeszkolone. Zgodnie z art. 44 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej można prowadzić według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny i dziecka. Jak wyjaśnił dyrektor PCPR-u, rodziny zastępcze spokrewnione miały możliwość uczestnictwa w szkoleniach i warsztatach w ramach projektu „Usługi społeczne dla rodziny” oraz są objęte pomocą i wsparciem w zakresie sprawowanych obowiązków (zał. nr 44).

Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami. Proces kwalifikacji kandydatów prowadzony jest zgodnie z obowiązującymi przepisami. Uchybienia dotyczą braku przeszkolenia rodzin zastępczych spokrewnionych, które można prowadzić według indywidualnego planu szkolenia zgodnie z art. 44 ust. 5 ustawy.

8. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.

PCPR Starachowicach w okresie objętym kontrolą organizował wsparcie dla rodzinnej pieczy zastępczej przede wszystkim w formie poradnictwa specjalistycznego. Rodziny zastępcze oraz wychowankowie pieczy zastępczej mają możliwość skorzystania z porad i wsparcia udzielanego przez prawnika i psychologa, którzy współpracują z Centrum. Ponadto w ramach projektu „Usługi społeczne dla rodziny” wsparcia rodzinom i wychowankom udzielał także logopeda oraz dodatkowy psycholog.

W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu dokumentację z zakresu udzielonego poradnictwa tj.:

- *Rejestr pomocy prawnej za zakresu pieczy zastępczej* (zał. nr 45) – z analizy rejestru wynika, że rodziny zastępcze korzystają z indywidualnych porad prawnych, w tym telefonicznych. Rodziny uzyskiwały pomoc m.in. w sporządzaniu pism, analizie dokumentacji, analizie sytuacji prawnej dzieci, porad w zakresie alimentacji oraz interpretacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Z konsultacji z prawnikiem korzystali także pracownicy zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2021 roku w rejestrze odnotowano 52 wpisy, natomiast w 2022 roku (w okresie od lutego do dnia kontroli) 47 wpisów. Karty rejestru od miesiąca czerwca br. do dnia kontroli nie zawierają podpisu radcy prawnego, co należy uzupełnić.

- *Karty indywidualnych konsultacji logopedycznych* (zał. nr 46) – zawierają opis zrealizowanych z dziećmi zajęć z terapii logopedycznej. Z analizy przedstawionych kart wynika, że w 2021 roku wsparciem objęto 8 dzieci z pieczy zastępczej, natomiast w 2022 roku (w okresie od kwietnia do sierpnia) 13 dzieci.

- *Karty doradztwa/poradnictwa psychologicznego* (zał. nr 47 i nr 48) – w ramach projektu w 2021 roku doradztwo realizowane było przez jednego z psychologów. W ramach doradztwa psycholog udzielał pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, omawiał sprawy bieżące dzieci (np. trudności w szkole, konflikty rówieśnicze, obowiązki domowe), obserwował zachowanie. Natomiast, w bieżącym okresie rodziny korzystają z wsparcia psychologa, który współpracuje z Centrum. Opiekunowie zastępczy oraz dzieci uzyskują m.in. pomoc o charakterze terapeutycznym, rozmowy wspierające, diagnozowanie problemów dzieci, pomoc w pokonywaniu bieżących trudności, doradztwo psychoedukacyjne, opinie i badania psychologiczne.

Zgodnie z informacją zamieszczoną w zał. nr 1 cz. VIII, w okresie objętym kontrolą nie organizowano grup wsparcia oraz pomocy wolontariuszy, z powodu panującej epidemii Covid-19. Jeden z rodzinnych domów dziecka w okresie objętym kontrolą dwukrotnie skorzystał ze wsparcia rodzin pomocowych. Zgodnie z art. 75 z rodziną pomocową powiat starachowicki zawarł umowy, których celem było zabezpieczenie pieczy zastępczej nad dziećmi przebywającymi w rodzinnym domu dziecka podczas czasowego niesprawowania opieki przez rdd (zał. nr 49).

Poradnictwo dla rodzin zastępczych, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego, świadczone jest głównie przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach bieżącej pracy z rodzinami zastępczymi. Koordynatorzy w ramach prac zespołu rodzinnej pieczy zastępczej omawiają sytuację rodzin i dzieci, diagnozują problemy oraz pomagają w uzyskaniu odpowiedniego wsparcia.

Zadanie realizowane prawidłowe w zakresie zapewnienia rodzinom zastępczym dostępu do poradnictwa specjalistycznego. W kontrolowanym okresie nie organizowano grup wsparcia oraz pomocy wolontariuszy, z uwagi na sytuację epidemiologiczną. Rodzinny dom dziecka korzystał z wsparcia w formie rodzin pomocowych. Poradnictwo dla rodzin zastępczych, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego, świadczone jest głównie przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

9. Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.

Jak wynika z informacji uzyskanych podczas kontroli (zał. nr 1 cz. IX) rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka korzystają z podstawowej opieki zdrowotnej w ramach NFZ. Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych korzystają z niezbędnych badań lekarskich. Rodziny zastępcze we własnym zakresie realizują również badania i wizyty prywatne u specjalistów.

Z analizy dokumentacji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wynika, że koordynatorzy lub organizator rodzinnej pieczy zastępczej monitorują sytuację zdrowotną dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie powiatu. Informacje dotyczące objęcia dzieci opieką lekarską oraz o ich stanie zdrowia zamieszczane są m.in. w okresowych ocenach sytuacji dziecka, w pismach kierowanych do sądu, notatkach służbowych.

Zadanie realizowane prawidłowo.

10. Prowadzenie rejestrów danych, o których mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 starosta prowadzi *Rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka*. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli oraz analizy dokumentacji wynika, że PCPR w Starachowicach prowadzi powyższe rejestry, które zawierają wszystkie dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zał. nr 50). Zgodnie z art. 46 ust. 4 w/w ustawy PCPR przekazuje rejestry do sądu. W dniu 14.10.2022 r. przekazany został rejestr rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących na terenie powiatu starachowickiego (zał. nr 51), natomiast 17.10.2022 r. przekazany został rejestr rodzin zastępczych niezawodowych (zał. nr 52).

W trakcie kontroli zwrócono uwagę na brak aktualnych zaświadczeń lekarskich, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy, a które powinny być aktualizowane do w/w rejestrów. Pisemne wyjaśnienie w powyższej sprawie złożył dyrektor PCPR, które stanowi załącznik nr 11 do niniejszego wystąpienia.

Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami.

11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. XI, PCPR w Starachowicach współpracuje z właściwymi ośrodkami pomocy społecznej w celu zgromadzenia szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej. Dokumentacja dotyczy zarówno wiedzy o rodzinie naturalnej, rodzeństwie dziecka, jak i sytuacji prawnej czy socjalnej. Pozyskane informacje zostają przekazane rodzinie zastępczej.

W trakcie pobytu dziecka w pieczy zastępczej, Centrum także występuje do właściwych ośrodków pomocy społecznej o udzielenie informacji dotyczących rodziców biologicznych dzieci, w celu aktualizowania danych oraz dokonywania oceny sytuacji dzieci i rodzin zastępczych. W dokumentacji rodzin zastępczych znajdują się także pisma kierowane do innych instytucji zgodnie z właściwościami w zakresie sytuacji dzieci (np. do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w związku z uregulowaniem sytuacji prawnej, do Urzędu Stanu Cywilnego o wydanie odpisu aktu urodzenia, do Sądu dotyczące funkcjonowania rodzin zastępczych, innych PCPR-ów w związku z odpłatnością za pobyt dzieci w pieczy zastępczej lub usamodzielnieniem).

Zadanie realizowane prawidłowo.

12. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że w okresie objętym kontrolą PCPR w Starachowicach przekazywał do BIG informacje o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszeniu opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za pośrednictwem systemu ERIF Biuro Informacji Gospodarczej. Zgodnie z przedstawionym do wglądu wydrukiem z w/w systemu, na dzień 23.11.2022 r. łączna kwota zaległości wynosiła 345 437,41 zł.

Informacje o powstaniu zaległości dotyczą 41 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Wydano łącznie 75 decyzji administracyjnych dotyczących odpłatności, z czego 1 osoba ponosiła odpłatność zgodnie z wydaną decyzją, natomiast 74 osoby zostały zwolnione z ponoszenia odpłatności za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (zał. nr 1 cz. XII).

Zasady szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej zostały wprowadzone Uchwałą nr XLII/317/2018

Rady Powiatu w Starachowicach z dnia 29 marca 2018 roku, co jest zgodne z art. 194 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W trakcie kontroli przeanalizowano wybraną dokumentację związaną z postępowaniami administracyjnymi w w/w zakresie stwierdzając, że jest prowadzona w sposób prawidłowy.

Zadanie realizowane prawidłowo.

13. Finansowanie dodatku, o którym mowa w art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 80 ust. 1a i art. 115 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 r.ż. umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w ustawie z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Od dnia 01.06.2022 r. organem właściwym do przyjmowania wniosków, prowadzenia postępowań, przyznawania oraz obsługi programu rządowego dotyczącego przyznania świadczenia wychowawczego (500+) jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (art. 1 pkt 9 ww. ustawy). W związku z powyższym PCPR poinformował rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze o zmianie przepisów (zał. nr 53).

Z informacji zawartych w załączniku nr 1 oraz z dokumentacji przedstawionej podczas kontroli wynika, że w okresie objętym kontrolą PCPR w Starachowicach dodatek wypłacił 83 rodzinom zastępczym, w których przebywało 119 dzieci, 3 rodzinnym domom dziecka dla 14 dzieci oraz dla 8 dzieci przebywających w placówkach typu rodzinnego. Dodatki zostały przyznane w formie decyzji. W trakcie kontroli przeanalizowano dokumenty rodzin zastępczych, w których znajdowały się stosowne wnioski (zał. nr 54) oraz decyzje przyznające świadczenie 500+ (zał. nr 55) oraz pisma informujące o przyznawaniu świadczenia wychowawczego na nowych zasadach przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Z analizy dokumentacji wynika, że postępowania administracyjne dotyczące przyznania świadczenia wychowawczego prowadzone były terminowo i zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Z informacji uzyskanej podczas kontroli wynika, że w okresie objętym kontrolą nie było przypadków odmowy przyznania dodatku wychowawczego dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Mając powyższe na uwadze realizacja zadania oceniona została prawidłowo.

14. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem tych osób.

Zgodnie z załącznikiem cz. XIV, uzupełnionym podczas kontroli przez Dyrektora PCPR w Starachowicach w kontrolowanym okresie nie było przypadków przyznania pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz nie występowały przypadki odmowy lub zawieszenia pomocy na usamodzielnienie.

Zadanie nie realizowane z uwagi na brak osób usamodzielnianych z w/w jednostek.

15. Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W okresie objętym kontrolą nie były przeprowadzone kontrole w organizatorze rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarząd Powiatu w Starachowicach w oparciu o art. 38 b ust. 1 i 2 w/w ustawy Uchwałą nr 60/2015 z dnia 26 maja 2015 r., udzielił dyrektorowi PCPR-u stosownego upoważnienia do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (zał. nr 56).

W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu protokoły oraz projekty protokołów z przeprowadzonych kontroli. W dn. 10.12.2021 r. przeprowadzono kontrolę w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej typu rodzinnego Nr 1 oraz w dn. 31.03.2022 r. w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej typu socjalizacyjnego. Zakres w/w kontroli obejmował: plany pomocy dziecku, dostęp do kwoty pieniężnej dziecku umieszczonemu w placówce opiekuńczo – wychowawczej oraz omówienie problemów dotyczących zachowania dzieci. W kontrolowanym zakresie w obu placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości. Kolejne kontrole w placówkach przeprowadzono w dn. 02.11.2022 r. Zakres kontroli obejmował: dostęp do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych, terapeutycznych i rewalidacyjnych,

diagnoza psychofizyczna dziecka, omówienie problemów dotyczących zachowania dzieci.

W kontrolowanym zakresie w obu placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono jedną kontrolę doraźną w rodzinnym domu dziecka. Kontrola została przeprowadzona w związku z pismem z Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach po ucieczce wychowanka oraz powzięciu informacji o możliwych nieprawidłowościach w placówce w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi.

Zespół kontrolny został powołany na mocy Uchwały nr 22/2022 Zarządu Powiatu w Starachowicach z dn. 22.02.2022 r., w jego skład wchodził: dyrektor, pracownik socjalny i psycholog z PCPR, główny specjalista ds. kontroli i audytor wewnętrzny w Starostwie Powiatowym. Kontrolę przeprowadzono w terminie 23.02.-11.03.2022 r. W toku czynności kontrolnych przeprowadzono ankiety i rozmowy z wychowankami oraz prowadzącą rodzinny dom dziecka, przyjęto także pisemne wyjaśnienia. O wynikach kontroli poinformowano Zarząd Powiatu oraz Sąd. W wyniku kontroli stwierdzono, że funkcjonowanie domu nie budzi większych zastrzeżeń, wydano zalecenia pokontrolne.

W trakcie kontroli przeanalizowano także dokumentację wychowanka, który od 2014 r. przebywał w rodzinnym domu dziecka wraz z rodzeństwem. W 2022 r. kilkakrotnie samowolnie opuścił placówkę, o każdej sytuacji prowadząca informowała sąd oraz współpracowała z koordynatorem. W maju br. wystąpiła do sądu z wnioskiem o zmianę formy pieczy i opiekuna prawnego małoletniego. W dn. 26.06.2022 r. wydano postanowienie o umieszczeniu małoletniego w Placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego Nr 1 w Starachowicach, gdzie został umieszczony w dn. 14.09.2022 r.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z dyrektorem oraz pracownikami PCPR w Starachowicach;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, Statutu i Regulaminu Organizacyjnego PCPR, informacji pisemnych sporządzonych przez dyrektora na potrzeby kontroli, dokumentacji rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy, dokumentacji usamodzielnianych wychowanków oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

1

Mając na uwadze powyższe wydaje się następujące zalecenia pokontrolne.

1. Zobligować rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka do dostarczenia zaświadczeń lekarskich, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Zakresy czynności koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej doprecyzować i uzupełnić o brakujące zadania, zgodnie z art. 77 ust. 3 w/w ustawy.
3. Zgodnie z ustawowymi zadaniami, zapewnić koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej dostęp do poradnictwa zawodowego i szkoleń podnoszących ich kwalifikacje.
4. Zapewnić pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, szczególnie w ramach grupa wsparcia, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 6.
5. Zapewnić szkolenia rodzinom zastępczym spokrewnionym według indywidualnego planu szkoleń zgodnie z art. 44 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 poz. 447) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Katarzyna Arcuszkiewicz
.....
Anna Krupa - Piotrowska
.....
Elżbieta Polacyk
.....

(osoby kontrolujące)

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI
Zbigniew Boniuk
.....
(zarządzający kontrolę)

Wykaz załączników:

1. Pisemne informacje przygotowane przez PCPR w Starachowicach.
2. Upoważnienie Nr 2/2012 z dnia 05.01.2012 r. dla dyrektora PCPR w Starachowicach.
3. Upoważnienie Nr 74/2015 z dnia 26.06.2015 r. dla dyrektora PCPR w Starachowicach.
4. Upoważnienie Nr 194/2022 z dnia 05.10.2022 r. dla dyrektora PCPR w Starachowicach.
5. Sprawozdanie z działalności PCPR w Starachowicach za rok 2021.
6. Informacje uzupełniające w zakresie zestawienia potrzeb w zakresie pieczy zastępczej.
7. Zakres czynności p.o. kierownika zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej.
8. Zakres czynności koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
9. Zakres czynności pracownika socjalnego.
10. Umowa nr 1/RZZPR/2022 z dnia 13.07.2022 r.
11. Protokół przyjęcia pisemnego wyjaśnienia z dnia 28.11.2022 r.
12. Opinia psychologiczna z dnia 15.11.2021 r.
13. Opinia psychologiczna z dnia 13.12.2021 r.
14. Wniosek o wyznaczenie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
15. Notatka służbowa z dnia 17.05.2022 r.
16. Notatka służbowa z dnia 18.10.2011 r.
17. Plan pomocy dziecku.
18. Sprawozdanie z dnia 29.11.2021 r. dot. z funkcjonowania rodziny zastępczej.
19. Porozumienie nr 11.1.2022 z dnia 13.09.2022 r. zawarte pomiędzy powiatem radomskim a starachowickim dot. wysokości wydatków ponoszonych na utrzymanie dziecka w pieczy zastępczej.
20. Zarządzenie nr 30/2020 Starosty Starachowickiego z dnia 30.04.2020 r. dot. zawieszenia dokonywania ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocen rodzin zastępczych i rdd.
21. Ocena aktualnej sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej z dn. 16.11.2022 r.
22. Ocena aktualnej sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej z dn. 16.11.2022 r.
23. Roczna ocena prowadzącego rodzinny dom dziecka z dnia 09.11.2022 r.
24. Roczna ocena rodziny zastępczej zawodowej z dnia 16.11.2022 r.
25. Pismo do sądu z dnia 05.08.2022 r. dot. sytuacji w rodzinie zastępczej pp. Litwinków.
26. Karta udzielonej porady psychologicznej.
27. Roczna ocena prowadzącego rodzinny dom dziecka z dnia 07.11.2022 r.

28. Opinie zgodnie z art.139a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
29. Karta zgłoszenia dziecka do ośrodka adopcyjnego.
30. Wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia.
31. Indywidualny plan pomocy usamodzielniającego się wychowanka.
32. Weryfikacja indywidualnego planu usamodzielnienia.
33. Wniosek o przyznanie pomocy na kontynuację nauki.
34. Zawiadomienie po wszczęciu postępowania.
35. Kopie faktur.
36. Decyzja przyznająca pomoc na kontynuację nauki.
37. Decyzja dot. odmowy przyznania pomocy na usamodzielnienie.
38. Zaświadczenia o ukończeniu warsztatów dla rodziców zastępczych.
39. Decyzja zatwierdzająca program szkolenia PRIDE.
40. Zarządzenie Nr 7/2022 dyrektora PCPR z dnia 7 marca 2022 r.
41. Świadczenia ukończenia szkolenia PRIDE
42. Oświadczenie rodziny zastępczej.
43. Oświadczenie rodziny zastępczej dot. rezygnacji ze szkolenia.
44. Protokół przyjęcia ustnego wyjaśnienia.
45. Rejestr pomocy prawnej w zakresie pieczy zastępczej.
46. Rejestr indywidualnych konsultacji logopedycznych.
47. Rejestr indywidualnego doradztwa psychologicznego.
48. Rejestr udzielonych porad psychologicznych.
49. Umowa nr 2/RP/2022 dot. rodziny pomocowej.
50. Rejestr danych rodzin zastępczych.
51. Pismo do sądu dot. przekazania rejestru rodzin zastępczych zawodowych i rdd.
52. Pismo do sądu dot. przekazania rejestru rodzin zastępczych niezawodowych.
53. Informacje dot. dodatku wychowawczego 500+.
54. Wniosek o przyznanie dodatku wychowawczego.
55. Decyzja przyznająca dodatek wychowawczy.
56. Uchwała nr 60/2015 Zarządu Powiatu w Starachowicach z dnia 26.05.2015 r.

